
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

51780 - נירופתולוגיה

תאריך עדכון אחרון 05-03-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פסיכולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ליאון דעואל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: leon.deouell@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: 16:10-17:00 יום א

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה יסקור את המחלות הניורולוגיות העיקריות, הסתמנותן, מהלכן, הבסיס הנורופתולוגי והגנטי שלהן, דרכי האבחנה והטיפול בהן. הקורס מיועד לסטודנטים לניורופסיכולוגיה ומדעי המוח והקוגניציה ומתאים גם לסטודנטים בענפים אחרים של חקר המוח. בחלק ניכר מהמחלות קיים ידע על התהליכים הפתופיזיולוגיים העומדים בבסיס המחלה. בחלק (קטן) מהמיקרים ידועה גם האתולוגיה (הגורם) של המחלה, והקשר של המחלה לגורמים תורשתיים. אין ספק כי התייחסות לתופעות ניורופסיכולוגיות אינה יכולה להיות מנותקת מהמחלה שגרמה להן. כך לדוגמה לא תהיה התייחסות לבעיית זיכרון במחלה דמנטיבית כמו "אלצהיימר" דומה להתייחסות לבעיית זיכרון שנגרמה עקב דימום בתלמוס. בנוסף, סטודנטים לניורופסיכולוגיה, ואלו שימשיכו לעסוק בתחום בעתיד בתחום המחקרי או הקליני, יהיו במגע שוטף עם קלינאים אחרים, ועליהם להכיר את המושגים הנהוגים בתחום, כך שיוכלו להשתתף בדיונים קליניים, להבין את ההשלכות של בדיקות וטיפולים שהחולה עשוי לעבור, ואף להעלות הצעות לגבי ברור נוסף, השגות לגבי האבחנה והטיפול וכיו"ב. במקרים לא מעטים החולים יבקשו מידע לגבי מחלתם או יעדכנו את הניורופסיכולוג לגבי מצבם, ועל הניורופסיכולוג להיות מסוגל לספק, במסגרת ידיעתו, מידע מהימן, וכן להבין את המידע הנמסר על ידי המטופל. לניורופסיכולוג החוקר, המתעניין במנגנונים מוחיים של תהליכים קוגניטיביים, הידע הפתופיזיולוגי הוא חיוני להבנה מערכתית של התופעה הנחקרת. אי לכך ידע בסיסי בניורולוגיה קלינית וניורופתולוגיה הוא צורך בסיסי לעוסקים בניורופסיכולוגיה. למי שאינו סטודנט לניורופסיכולוגיה ומתעניין במחקר בסיסי של המוח, הכרת המחלות הניורולוגיות פותחת חלונות אל דרך התפקוד של המוח, וכמובן חושפת את הכוונים היישומיים של המחקר הבסיסי.

מטרות הקורס:

- להקנות לסטודנטים מושגי יסוד בניורולוגיה וניורופתולוגיה, לשם:
- הכרה והבנה של מחלות מערכת העצבים, העומדות מאחורי ההפרעות הניורופסיכולוגיות בהן יתקלו במהלך הלימודים/עבודה/מחקר, ברמת ההסתמנות, שיטות האבחון, הטיפול והפרוגנוזה;
- הקניית מושגים שיאפשרו שפה משותפת עם רופאים וגורמים פרא-רפואיים אחרים וכן עם החולים עצמם;
- העמקה של הידע הניורוביולוגי דרך המצבים הפתולוגיים (בדומה לרציונל של הניורופסיכולוגיה כחלון לתהליכים קוגניטיביים נורמליים).

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיום הקורס הסטודנט יוכל:

- לתאר את המחלות הניורולוגיות העיקריות ולהבין את עקרונות האבחון הניורולוגי.
- להבין מושגים מקצועיים שיאפשרו תקשורת עם גורמים רפואיים ופרא-רפואיים ועם החולים להתייחס לידע הניורוביולוגי כפי שהוא משתקף במצבים פתולוגיים

דרישות נוכחות (%) :

50

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות, מצגות, חומר קריאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הבדיקה הניירולוגית: הדגמה של טכניקת בדיקת החולה - הבדיקה הניירולוגית התקינה; סימנים פתולוגיים שכיחים; חשיבה אלגוריתמית בתהליך הבדיקה והאבחנה.
2. שיטות איבחון בניירולוגיה: שיטות דימות מוחי (MRI ו CT); דימות מוחי תפקודי (PET, SPECT), מותני ניקור; דם זרימת של מדידות; EEG, ERP, EMG, NC; חשמלית מדידה שיטות (fMRI, TCD) WADA test;
3. שבץ מוחי (CVA, Stroke): תיאור קליני; הגדרות - RIND, TIA, CVA; מנגנונים פתולוגיים של שבץ אוטמי ודימומי; מושג ה Penumbra; תהליכי החלמה וניסיונות טיפול חדישים בשלב החרף; קליניים וקשרים מוגדרות תסמונות; ווסקולריות טריטוריות; ומניעה סיכון גורמי Neuroprotection; אנטומיים.
4. פגיעת ראש טראומטית (TBI, Injury Brain Traumatic), שינויים במצב ההכרה, תרדמת ולא ניירולוגיים גורמים; מבדלת ואבחנה הגדרות של מנגנונים: מתמשך וגטטיבי ומצב (Coma) ניירולוגיים; דימומים ופגיעות מוחיות; בדיקת מצב ההכרה: Scale Coma Glasgow; מבחנים ניירולוגיים ספציפיים לבדיקת פגיעה בגזע המוח - תגובת אישונים; תנועת גלגלי עיניים. מצב וגטטיבי מתמשך: סיכויי החלמה, השפעות ניירופסיכולוגיות. מוות מוחי.
5. אפילפסיה: חלוקה לפי ה Classification International; תיאור קליני ואלקטרואנצפלוגרפי של התסמונות העיקריות: Mal Petit, Mal Grand, partial Simple, partial Complex. מנגנונים של יצירת מוקד אפילפטי. פתולוגיה מוחית. תרופות אנטי אפילטיות. טיפול במצב החרף.
6. מחלות דמיאלינטיביות. הגדרה ומיון; טרשת נפוצה (Sclerosis Multiple) - תיאור קליני; ממצאים פתולוגיים בהדמיה ובמעבדה; אפידמיולוגיה ותיאוריות אתיולוגיות- גיאוגרפיה, משפחתיות ותורשה, השפעות סביבתיות, וירוסים? אימונולוגיה ואוטו-אימוניות; תוצאו פיזיולוגיות של דמיאלינציה; סימנים וסמפטומים אופייניים (בקצרה); טיפולים מסורתיים וחדשניים; אזכור קצר של Disseminated Acute Encephalomyelitis (ADEM) ותסמונת Guillan-Barre.
7. דמנציות: תיאור קליני; הגישה האבחנתית ואבחנה מבדלת - מצבים הפיכים (ברי טיפול) ומצבים פרוגרסיביים; פסיאודודמנציה; מחלת Alzheimer: מאפיינים קליניים, ממצאים פתולוגיים - ממצאי דימות מוחי, אזורי פגיעה, ממצאים מיקרוסקופיים. פתופיסיולוגיה - גנטיקה, תפקיד ה Amyloid, פגיעה במערכות ניורטרנסמיטרים, רעילות?; טיפול; פרוגנוזה. דמנציה בשל אוטמים מרובים: מאפיינים קליניים; ממצאים פתולוגיים; בקצרה - מחלת Huntington- מאפיינים קליניים (Chorea); הרקע הגנטי; אזורי הפגיעה; Hydrocephalus Pressure Normal- פתופיזיולוגיה, מאפיינים קליניים וטיפול. חסר ויטמין B12. קריאה נוספת:
8. הפרעות בתנועה: רעד לסוגיו (רעד פיסיולוגי תקין ומוגבר, רעד מנוחה, Tremor Intention), כוריאה, המיבליסמוס, דיסטוניה, טיקים. מחלת פרקינסון והפרעות אקסטרפירמידליות - תיאור קליני; פתופיזיולוגיה - הקשר לדופאמין ואצטיל כולין, Nigra Substantia וגרעיני הבסיס; פרקינסוניזם נרכש; הבטים קוגניטיביים וניירופסיכולוגיים של מחלת פרקינסון; טיפול תרופתי ובעיית האיוון; תופעות לוואי של הטיפול;
9. גידולים במערכת העצבים המרכזית - גידולים ראשוניים וגרורות; גידולים אקסיליים (גליומות, מדולבלסטומות ואפנדימומות) וחוף-אקסיאליים (מיניגימומות, ניורומה אקוסטית); אבחנה, טיפול

10. מחלות הפוגעות בחוט השדרה ובהפעלה מוטורית. אבחנה מבדלת של חולשת שרירים; אמצעים אבחנתיים; סקירה לא ממצה של מחלות הקרן הונטרלית של חוט השדרה בדגש על Amyotrophic Lateral Sclerosis; Myasthenia Gravis; מחלת על בדגש שריר-עצב מחלות; המיופתיות.

11. מחלות זיהומיות הפוגעות במערכת העצבים. מנינגיטיס ואנצפליטיס. דרכי אבחנה. דגש על מחלות וירליות - Encephalitis Herpes, Encephalitis AIDS, Poliomyelitis; מחלות הגורמות לתופעות סב-אקוטיות או כרוניות: Panencephalitis Sclerosing Subacute (SSPE).

12. מחלות הנגרמות על ידי Prions: מה הם Prions? מנגונים תורשתיים לעומת נרכשים של המחלות. מחלת Jakob-Creutzfeldt - תיאור קליני, ממצאים אבחנתיים בהדמיה, EEG, ביופסיה; רקע גנטי; אבחנה מבדלת. טיפול; CJD Variant (מחלת "הפרה המשוגעת"), מחלת Kuru.

חומר חובה לקריאה:

החומר המחייב לבחינה הוא השיעורים + הפרקים המקושרים באתר מודל (מתוך ספרים מקוונים)

חומר לקריאה נוספת:

Sontheimer, H. (2015) Diseases of the nervous system. London: Elsevier/Academic Press

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: